

Σχέδιο ομιλίας του Υπουργού Επικρατείας για το δημόσιο διάλογο σχετικά με τη συγκέντρωση – αδειοδότηση των ΜΜΕ

Κυρίες και κύριοι,

Σας καλωσορίζω στην έναρξη του δημόσιου διαλόγου που εγκαινιάζεται σήμερα σχετικά με τη συγκέντρωση και την αδειοδότηση των ΜΜΕ και χαιρετίζω τη συμμετοχή σας και την ανταπόκρισή σας στη σχετική πρόσκληση της Κυβέρνησης. Η ανταπόκριση εκ μέρους σας στην πρόσκληση αυτή, δείχνει – αν μη τι άλλο – πρώτον, και τη δική σας διαπίστωση ότι τα πράγματα δεν μπορεί να παραμένουν ως έχουν, δεύτερον, τη συνειδητοποίηση της ανάγκης, ενόψει και των τεχνολογικών εξελίξεων, να αντιμετωπιστεί η κατάσταση και, τρίτον, την επιθυμία σας να αντιμετωπιστεί – ελπίζω να συμφωνούμε - με τρόπο ριζικό και οριστικό.

Η πρόθεση μας είναι γνωστή. Να νομοθετήσουμε και για τα δύο αυτά μεγάλα ζητήματα (συγκέντρωση και αδειοδότηση) εντός του 2006. Στόχος μας είναι να προχωρήσει η διαδικασία επιδιώκοντας την ευρύτερη δυνατή συναίνεση τόσο σε επίπεδο κοινωνικών φορέων όσο και σε επίπεδο κοινοβουλευτικών κομμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό ξεκινάει σήμερα η πρώτη φάση του διαλόγου με τους εμπλεκόμενους φορείς.

Ο διάλογος είναι ανοιχτός και αυτή τη στιγμή μας παρακολουθούν ζωντανά μέσω διαδικτύου όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Μέσω ειδικού site – www.dialogos.gov.gr, με το οποίο υπάρχει σύνδεση και από την επίσημη ιστοσελίδα των Γενικών Γραμματειών Επικοινωνίας και Ενημέρωσης (www.minpress.gr) μπορούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι να καταθέσουν σκέψεις, προτάσεις, απόψεις. Ο λόγος όλων έχει αξία.

Στο ηλεκτρονικό αυτό forum υπάρχουν δύο διακριτοί χώροι: ο χώρος, στον οποίο μπορούν να καταθέτουν τις απόψεις τους οι επίσημοι φορείς που έχουν προσκληθεί καθώς και ο χώρος, στον οποίο μπορούν να κατατίθενται οι

απόψεις όποιου άλλου ενδιαφερομένου φορέα, νομικού ή φυσικού προσώπου, που επιθυμεί να παρέμβει στο διάλογο.

Στο διάλογο αυτό θα πρέπει να προστατεύσουμε δύο βασικές αρχές: η πρώτη έχει να κάνει με την ευπρέπεια και το σεβασμό προς τους συνομιλητές μας. Η δεύτερη αρχή είναι ότι πρέπει να μείνουμε επικεντρωμένοι στο αντικείμενο του διαλόγου και να μη διαχέουμε το λόγο μας σε αντικείμενα ξένα προς αυτόν.

Εάν κάποιος επιθυμεί, μπορεί να αποστείλει τις θέσεις του ή τις απόψεις του εγγράφως στο γραφείο μου ή στα γραφεία των Γενικών Γραμματέων.

Στην ιστοσελίδα υπάρχει πληθώρα πληροφοριών γύρω από το αντικείμενο του διαλόγου μας. Όπως επί παραδείγματι, η βασική ισχύουσα νομοθεσία της χώρας μας σχετική με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικές με το τοπίο των ΜΜΕ για τις χώρες-μέλη, πληροφορίες σχετικές με την ισχύουσα κατάσταση στο τοπίο των ΜΜΕ στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνδέσεις με άλλες σχετικές ιστοσελίδες και άλλα.

Επίσης, σας έχει διανεμηθεί φάκελος, στον οποίο μπορείτε να βρείτε, αφενός αυτούσια την ομιλία μου, αφετέρου υλικό με συγκριτικά εκτενή στοιχεία από τη διεθνή εμπειρία.

Αυτή είναι η πρώτη, από μία σειρά συναντήσεων που θα ακολουθήσουν. Αφού κωδικοποιηθούν οι απόψεις και οι προτάσεις των φορέων, θα ακολουθήσει συνάντηση με τα πολιτικά κόμματα. Στο πλαίσιο αυτό, παρακαλώ για την υποβολή των προτάσεων σας έως την 16^η Ιανουαρίου 2006. Στη συνέχεια, και αφού κωδικοποιηθούν οι απόψεις σας, θα επαναπροσδιορίσουμε το ραντεβού μας. Επιθυμία μας είναι να ολοκληρωθεί ο διάλογος μας έως το τέλος Φεβρουαρίου.

Σε αυτόν το διάλογο, παρά τις διαφορετικές αφετηρίες του καθενός, μας ενώνει μια κοινή διαπίστωση.

Όλοι, λοιπόν, ανεξαιρέτως διαπιστώνουμε ότι το καθεστώς αδράνειας και ανομίας στα ΜΜΕ δεν μπορεί να συνεχιστεί. Όλοι επίσης είμαστε

αναγκασμένοι να αποδεχθούμε την εξέλιξη της ψηφιακής τεχνολογίας και να προδιαγράψουμε το πλαίσιο ανάπτυξής της, με σκοπό να διασφαλίσουμε την ομαλή μετάβαση στην ψηφιακή εποχή.

Η κατάσταση που έχει μέχρι σήμερα διαμορφωθεί στα ΜΜΕ, επιβάλλει την παρέμβαση της Πολιτείας, προκειμένου να διασφαλισθεί η σύννομη και εύρυθμη λειτουργία τους και να λάβει τέλος η κατάσταση «ομηρείας» που επί τόσα χρόνια είχε επιβληθεί στα ΜΜΕ.

Κύριο μέλημα της Πολιτείας είναι η διασφάλιση της πολυφωνίας, της αντικειμενικής και με ίσους όρους μετάδοσης πληροφοριών και ειδήσεων και εν γένει της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων, που επιτάσσει σύμφωνα με το Σύνταγμα, η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η ενίσχυση της πολιτιστικής ανάπτυξης της χώρας, με γνώμονα πάντοτε το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία του πολίτη, κατ' επιταγή του Συντάγματος.

Η ανάγκη ρύθμισης του τοπίου των ΜΜΕ γίνεται ακόμα πιο επιτακτική μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος που θεσπίζει τη διαφάνεια στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και τα μέσα χρηματοδότησης των ΜΜΕ, με σκοπό τη διασφάλιση της πολυφωνίας και του υγιούς ανταγωνισμού κατά τη λειτουργία τους. Το Σύνταγμα κάνει ρητή αναφορά στη συγκέντρωση ελέγχου των ΜΜΕ και απαγορεύει ειδικότερα τη συγκέντρωση περισσοτέρων του ενός ηλεκτρονικών μέσων μαζικής ενημέρωσης της αυτής μορφής.

Η θέσπιση, όμως, ενός νέου νομικού πλαισίου προϋποθέτει την κριτική ανάλυση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης που έχει διαμορφωθεί στα ΜΜΕ.

Ο χώρος των ΜΜΕ αποτελεί το πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα θέσπισης πληθώρας νομοθετικών ρυθμίσεων, οι οποίες, όμως, καθόλη τη διάρκεια ισχύος τους, παρέμειναν μέχρι σήμερα ανεφάρμοστες και ουσιαστικά ανενεργές.

Με το Ν. 1866/1989 προβλέφθηκε το καθεστώς της ιδιωτικής τηλεόρασης. Ο Ν. 1730/1987 και το Π.Δ. 25/1988 προέβλεψαν τα των αδειών των ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών. Εν συνεχεία, με το Ν. 2328/1995 ρυθμίστηκε, μεταξύ άλλων, εκ νέου το καθεστώς αδειοδότησης των ιδιωτικών τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών. Με το Ν. 2644/1998 θεσπίστηκε το καθεστώς της συνδρομητικής τηλεόρασης - ραδιοφωνίας και επήλθε σειρά τροποποιήσεων στο ως άνω νομικό καθεστώς με το Ν. 3166/2003.

Παρ' όλα αυτά, μέχρι σήμερα δεν έχει ουσιαστικά λάβει χώρα η αδειοδότηση των ιδιωτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών. Αποκαλυπτικό είναι πως από τους εκατοντάδες ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς που λειτουργούν στη χώρα σήμερα, δεν είναι περισσότεροι από 80 οι σταθμοί, που σε κάποια φάση αδειοδοτήθηκαν.

Κατά την περίοδο 1997-1998 εξεδόθησαν τρεις (3) προκηρύξεις για την αδειοδότηση τοπικών, περιφερειακών και πανελλαδικών τηλεοπτικών σταθμών, οι οποίες, εν συνεχεία, καταργήθηκαν με το Ν. 3051/2002. Το έτος 2003 εξεδόθησαν από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης νέες προκηρύξεις για τις τρεις (3) ανωτέρω κατηγορίες τηλεοπτικών σταθμών, οι οποίες, όμως, προσεβλήθησαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και εκκρεμεί η έκδοση απόφασης.

Όσον αφορά στους ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, το έτος 1998, εκδόθηκαν αντίστοιχες προκηρύξεις αδειοδότησης για το λεκανοπέδιο Αττικής και την περιφέρεια Θεσσαλονίκης. Στο Νομό Αττικής χορηγήθηκαν είκοσι (20) άδειες των οποίων η χρονική ισχύς έχει ήδη λήξει. Το ίδιο έτος εξεδόθη συμπληρωματική προκήρυξη αδειοδότησης των ραδιοφωνικών σταθμών Αττικής για τη χορήγηση επιπλέον δέκα πέντε (15) αδειών. Πλην όμως, κατά τη διάρκεια ισχύος τους προσεβλήθησαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και ακυρώθηκαν με απόφαση του Δικαστηρίου.

Το νομικό αυτό αδιέξοδο στο χώρο των ΜΜΕ οφείλεται κυρίως στις γραφειοκρατικές και δαιδαλώδεις διαδικασίες, στις οποίες υποβάλλονται οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί, προκειμένου να επιτύχουν την

αδειοδότησή τους, σε σημείο που και το ίδιο το Ε.Σ.Ρ. αδυνατεί να διασφαλίσει την εφαρμογή τους.

Το καθεστώς αυτό αντιμετωπιζόταν ανέκαθεν με μεταβατικές διατάξεις, οι οποίες νομιμοποιούσαν τη λειτουργία των ήδη υφισταμένων ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών.

Παράλληλα, οι υφιστάμενες διατάξεις για τη συγκέντρωση των ΜΜΕ, όπως περιγράφονταν στο Ν. 2328/95, έχουν προ πολλού άλλες καταστρατηγηθεί και άλλες έχουν καταστεί αναχρονιστικές. Απόδειξη τούτου είναι ότι ο ίδιος ο συντακτικός νομοθέτης, κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος, συμπεριέλαβε ειδική διάταξη για τη συγκέντρωση του ελέγχου στο χώρο των ΜΜΕ. Παρ' όλα αυτά, πρέπει να σημειώσω ότι, παρά τη διατύπωση εκτεταμένων θεωρητικών αναλύσεων και παρά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος από την αναθεώρηση του Συντάγματος, η διάταξη αυτή ουδέποτε εκτελέστηκε δια της εκδόσεως εκτελεστικού νόμου από την Πολιτεία.

Η κατάσταση αυτή έχει επιπτώσεις και στην επιχειρηματικότητα των ΜΜΕ, αφού το καθεστώς ανασφάλειας στη λειτουργία τους κατέστησε δυσχερείς τις επενδύσεις από την εγχώρια και αλλοδαπή αγορά, οδήγησε σε άναρχο ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων και τελικώς είχε ως συνέπεια την υποβάθμιση της ποιότητας του προγράμματος των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, αποδέκτες της οποίας είμαστε όλοι μας.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει, επίσης, να ληφθεί ιδιαίτερως υπόψη η εξέλιξη της τεχνολογίας και η μετάβαση στην ψηφιακή εποχή που καθιστά αναποτελεσματικούς τους όποιους περιορισμούς υιοθετήθηκαν για την αναλογική μετάδοση.

Τα δεδομένα αυτά καθιστούν πλέον επιβεβλημένη τη νομοθετική πρωτοβουλία της Πολιτείας, αφού η αδράνεια δεν είναι πλέον επιτρεπτή και η ανάγκη να προδιαγράψουμε τη μετάβαση στην ψηφιακή εποχή είναι αναπόφευκτη.

Η αποτελεσματικότητα της όποιας νομοθετικής πρωτοβουλίας της Πολιτείας προϋποθέτει πρωτίστως τη συμμετοχή και τη συμβολή όλων όσοι εμπλέκονται στο χώρο αυτό.

Το νόημα αυτό άλλωστε έχει και η σημερινή έναρξη του διαλόγου στον οποίο έχετε κληθεί να συμμετάσχετε. Τα θέματα που προτείνω να αποτελέσουν αντικείμενο του διαλόγου έχουν υποστεί επεξεργασία με βάση τη διεθνή εμπειρία και κυρίως την εμπειρία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το σκοπό αυτό, αναλύσαμε τα συστήματα των επιχειρήσεων ΜΜΕ στα περισσότερα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είχα την ευκαιρία να επισκεφθώ χώρες όπως η Γερμανία, η Γαλλία και η Αγγλία.

Σε σχέση με τη συγκέντρωση των ΜΜΕ, υφίστανται διαφορετικά νομικά καθεστώτα τόσο στα Κράτη μέλη της Ε.Ε. όσο και, γενικότερα, σε διεθνές επίπεδο. Μπορούν να διαχωριστούν, σε γενικές γραμμές, με **δύο (2)** διαφορετικές προσεγγίσεις:

1) Τα ζητήματα συγκέντρωσης επιχειρήσεων στον τομέα των ΜΜΕ δεν ρυθμίζονται από ειδικές διατάξεις αλλά **μόνο με βάση τις γενικές διατάξεις του δικαίου του ανταγωνισμού** (Δανία, Ελβετία, Λιθουανία, Φινλανδία).

2) Στην πλειοψηφία των Κρατών-μελών της Ε.Ε., ακριβώς επειδή πρυτανεύουν και άλλα - περισσότερο πολιτικής φύσης - κριτήρια, λόγω της ιδιαιτερότητας του τομέα των ΜΜΕ (π.χ. διασφάλιση του πλουραλισμού και της αντικειμενικής ενημέρωσης, πολιτιστική πολυμορφία, ανάγκες διαφάνειας κ.ο.κ.), έχει γίνει αποδεκτό (με την ανοχή της Ε.Ε. και, ειδικότερα, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) ένα **καθεστώς «προληπτικού ελέγχου» της συγκέντρωσης των επιχειρήσεων ΜΜΕ, ιδίως κατά τη διαδικασία αδειοδότησής τους**. Σε αυτά τα Κράτη μέλη, η σχετική νομοθεσία αντιμετωπίζει αυστηρά τη θέση ενός προσώπου που δραστηριοποιείται σε **περισσότερους από έναν τομείς των ΜΜΕ**. Οι ρυθμίσεις αυτές συχνά εξειδικεύονται μέσω νομοθετικών διατάξεων που είτε θέτουν περιορισμούς ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς, το μερίδιο αγοράς, τη συμμετοχή σε άλλες επιχειρήσεις κλπ., είτε περιορίζουν τη διαγώνια («διασταυρούμενη») ιδιοκτησία (*cross-media ownership*) σε περισσότερα ΜΜΕ.

Στη δεύτερη αυτή περίπτωση διακρίνονται, σχηματικά, τα ακόλουθα τρία (3) «μοντέλα»:

α) Η σχετική νομοθεσία περιορίζει τον αριθμό των αδειών ή το ποσοστό συμμετοχής ή μετοχών που κατέχονται – άμεσα ή έμμεσα – από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατέχει ραδιοτηλεοπτική άδεια (π.χ. Εσθονία, Ιρλανδία, Ισπανία, Κύπρος, Λετονία, Μάλτα, Πορτογαλία, Σλοβακία & εκτός Ε.Ε: Η.Π.Α.), ή

β) τίθεται ένα όριο («κατώφλι») μεριδίου αγοράς σε σχέση με τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις (π.χ. ποσοστό 30% μεριδίου κοινού τηλεοπτικών προγραμμάτων στη Γερμανία για τον ορισμό της «δεσπίζουσας επιρροής» μιας τηλεοπτικής επιχείρησης στην κοινή γνώμη ή ποσοστό 40% μεριδίου αγοράς στην Πολωνία, για τον ορισμό της «δεσπίζουσας θέσης» μιας επιχείρησης MME στη σχετική αγορά), ή

γ) σωρεύονται ΚΑΙ οι δύο παραπάνω προσεγγίσεις σε ενός είδους «μικτό» σύστημα (συμμετοχή + μερίδιο αγοράς / κοινού, π.χ. Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Σλοβενία, Τσεχία).

Τα κριτήρια αδειοδότησης των ραδιοτηλεοπτικών επιχειρήσεων φαίνεται να συγκλίνουν στις εξής παραμέτρους: α) οικονομική και τεχνική επάρκεια, β) ποικιλία προγράμματος με έμφαση στις ανεξάρτητες, τοπικές και αυθεντικές παραγωγές, γ) αριθμός άλλων αδειών και αποφυγή παράλληλης, δηλαδή οριζόντιας ή διανώνιας, ιδιοκτησίας MME, δ) διαφύλαξη του πλουραλισμού ιδεών, απόψεων και ιδεολογικών ρευμάτων, και ε) αποφυγή δεσπίζουσας ή μονοπωλιακής θέσης στην αγορά MME, η οποία – ως ένα είδος πανευρωπαϊκού μέσου όρου – καθορίζεται περίπου στο 1/3 (25-35%) μεριδίου της σχετικής αγοράς (*relevant market*) (με όρους μεριδίου κοινού, πληθυσμιακής κάλυψης, κύκλου εργασιών, διαφημιστικών εσόδων ή δαπανών κ.ο.κ.). Ως πρόσθετα κριτήρια αξιολόγησης, κατά την αδειοδότηση, εμφανίζονται η προηγούμενη εμπειρία και ο χρόνος λειτουργίας μιας επιχείρησης MME καθώς και η δυνατότητα απασχόλησης προσωπικού.

Ειδικότερα:

Στη ΓΕΡΜΑΝΙΑ:

- ΔΕΝ υπάρχει περιορισμός στον αριθμό των αδειών για επιχειρήσεις παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων.
- ΔΕΝ υπάρχουν περιορισμοί «διαγώνιας» ιδιοκτησίας για τηλεοπτικούς σταθμούς εθνικής εμβέλειας.
- Για την υπαγωγή τους στον έλεγχο των συγκεντρώσεων, ο κύκλος εργασιών («τζίρος») των επιχειρήσεων ΜΜΕ, που κατά κανόνα είναι μικρότερος των λοιπών επιχειρήσεων, εικοσαπλασιάζεται προκειμένου να υπερβεί το κατώτερο όριο ελέγχου και να καταστεί εφικτός ο έλεγχός τους (ανάλογη ρύθμιση στην Αυστρία και, έως το 2003, στην Ελβετία).
- Ακολουθείται το μοντέλο της μέτρησης του μεριδίου κοινού (*audience share*) επί του συνόλου των τηλεοπτικών προγραμμάτων. Η δεσπόζουσα επιρροή μιας επιχείρησης στην κοινή γνώμη τεκμαίρεται όταν τα προγράμματά της φτάσουν το 30% του μεριδίου τηλεθέασης (τηλεθεατές άνω των 3 ετών) σε ετήσια βάση ή το 25%, εφόσον υπάρχει δεσπόζουσα θέση της επιχείρησης ΚΑΙ σε άλλη σχετική με τα ΜΜΕ αγορά.
- Οι κανόνες ιδιοκτησίας επιχειρήσεων ΜΜΕ ελέγχονται και εφαρμόζονται από ειδική Ανεξάρτητη Αρχή (Επιτροπή για τον έλεγχο της Συγκέντρωσης στον τομέα των ΜΜΕ).
- Ωστόσο, σημαντικές αποφάσεις για το «μπλοκάρισμα» συγχωνεύσεων μεγάλων επιχειρήσεων ΜΜΕ ελήφθησαν είτε από την ισχυρότατη εθνική Αρχή Ανταγωνισμού (*Bundeskartellamt*), η οποία, για παράδειγμα, την περίοδο 2003-2004 απαγόρευσε 4 συγχωνεύσεις επιχειρήσεων ΜΜΕ (με πιο χαρακτηριστική αυτή των ραδιοφωνικών επιχειρήσεων Radio Ton-Regional / Lokalradio Services) είτε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (π.χ. υπόθεση Bertelsmann / Kirch / Premiere του 1998).

Στο ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ:

- Ο πρόσφατος Νόμος του 2003 (*Communications Act*) «χαλάρωσε», σε σημαντικότατο βαθμό, τους έως τότε υφιστάμενους περιορισμούς στην ιδιοκτησία επιχειρήσεων ΜΜΕ.
- Το προηγούμενο μοντέλο του μεριδίου κοινού αντικαταστάθηκε από «μικτό σύστημα» που συνδυάζει το Γενικό Δίκαιο του Ανταγωνισμού και κάποιους περιορισμούς στη διανώνια ιδιοκτησία.

- Η Εθνική Αρχή Ανταγωνισμού μπορεί να παρέμβει σε περιπτώσεις συγχωνεύσεων επιχειρήσεων ΜΜΕ για λόγους «δημοσίου συμφέροντος».
- Ο ρόλος της ρυθμιστικής αρχής ΜΜΕ (ΟFCOM) περιορίστηκε σε απλά συμβουλευτικές αρμοδιότητες.
- Μόνο ελάχιστες ειδικές περιοριστικές ρυθμίσεις διατηρήθηκαν (π.χ. όμιλοι εφημερίδων με μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 20% δεν μπορούν να λάβουν άδεια ιδιωτικής τηλεόρασης = «Lex Murdoch»).
- Οι επαρκείς οικονομικοί πόροι και η σχετική εμπειρία – τεχνογνωσία αποτελούν αποφασιστικά κριτήρια κατά τη διαδικασία αδειοδότησης επιχειρήσεων ΜΜΕ.

Στη ΓΑΛΛΙΑ:

- Γενικό τεκμήριο δεσπόζουσας θέσης, κατά το Δίκαιο του Ανταγωνισμού, αποτελεί το 25% του μεριδίου της σχετικής αγοράς.
- Κανένα φυσικό πρόσωπο ή εταιρεία δεν μπορεί να κατέχει περισσότερο του 49% του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου σε τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας με μερίδιο κοινού (ετήσια τηλεθέαση σε όλες τις πλατφόρμες, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής) μεγαλύτερο του 2.5%.
- Φυσικό πρόσωπο ή εταιρεία μπορεί να κατέχει μόνο μία (1) άδεια τηλεοπτικού σταθμού εθνικής εμβέλειας.
- Επιπλέον, εάν φυσικό ή νομικό πρόσωπο κατέχει άνω του 15% μιας τηλεοπτικής επιχείρησης εθνικής εμβέλειας, δεν επιτρέπεται να κατέχει άνω του 15% σε παρεμφερή εταιρεία, ενώ εάν κατέχει από 5% σε δύο εταιρείες παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών εθνικής εμβέλειας, δεν επιτρέπεται να κατέχει άνω του 5% σε μια τρίτη.
- Η Αρχή Ανταγωνισμού είναι αρμόδια για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων παροχής ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών. Σε περίπτωση κατά την οποία, αντι-ανταγωνιστική πρακτική στον τομέα της ραδιοτηλεόρασης υποπέσει στην αντίληψή της εθνικής ρυθμιστικής αρχής ΜΜΕ (Ανώτατο Οπτικοακουστικό Συμβούλιο - CSA), η τελευταία υποβάλλει σχετικό υπόμνημα στην Αρχή Ανταγωνισμού.
- Κριτήρια, κατά την αδειοδότηση, αποτελούν η χρηματοδότηση και οι προοπτικές εκμετάλλευσης της επιχείρησης, η ποικιλία του προγράμματος, η αποκτηθείσα εμπειρία του υποψηφίου σε δραστηριότητες επικοινωνίας,

οι εγγυήσεις πλουραλισμού των απόψεων, η συνεισφορά στην παραγωγή προγραμμάτων τοπικού επιπέδου.

Ειδικότερες ρυθμίσεις απαντώνται και στα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα:

Στην **ΟΛΛΑΝΔΙΑ**:

- Γενικό τεκμήριο δεσπόζουσας θέσης, κατά το Δίκαιο του Ανταγωνισμού, αποτελεί το **25%** του μεριδίου της σχετικής αγοράς.
- Κατά τη διαδικασία αδειοδότησης αξιολογούνται οι οργανωτικοί, ανθρώπινοι, υλικοί και οικονομικοί πόροι που απαιτούνται για την πραγματοποίηση των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών.

Στην **ΑΥΣΤΡΙΑ**:

- Η Αρχή Ανταγωνισμού δύναται να λάβει υπόψη της τις ιδιαιτερότητες του τομέα των ΜΜΕ, αναφερόμενη σε μερίδιο κοινού αντί για μερίδιο εσόδων προκειμένου να αποφασίσει για την τυχόν «δεσπόζουσα θέση» μιας επιχείρησης.
- Εισάγονται ξεχωριστές αγορές προϊόντων για τον τομέα των ΜΜΕ (π.χ. επίγειες ραδιοφωνικές εκπομπές, ημερήσιος τύπος, εβδομαδιαίος τύπος και καλωδιακά δίκτυα). Έτσι, ο ιδιοκτήτης εταιρείας ΜΜΕ δεν μπορεί να λάβει άδεια τηλεόρασης εθνικής ή περιφερειακής εμβέλειας, εάν διαθέτει **άνω του 30%** της εθνικής κάλυψης σε μία από τις παραπάνω αγορές.
- Αποφασιστικά κριτήρια, κατά τη διαδικασία αδειοδότησης, αποτελούν η ποικιλία των προγραμμάτων, ο πλουραλισμός των απόψεων, η προσφορά ανεξάρτητων παραγωγών και, ειδικά για τις ραδιοφωνικές εκπομπές, η προηγούμενη εμπειρία στο συγκεκριμένο τομέα.

Στη **ΣΛΟΒΕΝΙΑ** και στην **ΤΣΕΧΙΑ**:

- Γενικό τεκμήριο δεσπόζουσας θέσης, κατά το Δίκαιο του Ανταγωνισμού, αποτελεί το **40%** του μεριδίου της σχετικής αγοράς (ανάλογη ρύθμιση απαντάται και στη Λετονία).

- Για ραδιοτηλεοπτικό σταθμό, τεκμήριο δεσπόζουσας θέσης αποτελεί το 30% του διαφημιστικού χρόνου ή το 40% της κάλυψης της επικράτειας (Σλοβενία) ή η κάλυψη άνω του 70% του πληθυσμού (Τσεχία).
- Για τον Τύπο, τεκμήριο δεσπόζουσας θέσης αποτελεί η υπέρβαση του 40% των φύλλων των ημερήσιων εφημερίδων εθνικής κυκλοφορίας (Σλοβενία).
- Στα κριτήρια αδειοδότησης περιλαμβάνονται η ποικιλία του προγράμματος, η οικονομική κατάσταση και η εμπειρία του αιτούντος στην παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών καθώς και οι δυνατότητες απασχόλησης προσωπικού.

Στην ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στο σχέδιο νομοθετικής πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (1996-97) για την ιδιοκτησία των ΜΜΕ στην εσωτερική αγορά (η οποία τελικά δεν υιοθετήθηκε από το Κολλέγιο των Επιτρόπων) προβλέπονταν, με σκοπό την εναρμόνιση των νομοθετικών ρυθμίσεων των Κρατών μελών στον τομέα αυτό:

- Κατάργηση των περιορισμών συμμετοχής σε περισσότερα Μέσα (δηλ. πλήρης «απελευθέρωση» αριθμού αδειών και άρση όλων των περιορισμών συμμετοχής έως συγκεκριμένο ποσοστό σε επιχείρηση ΜΜΕ).
- Έκτοτε, με συνεχή ψηφίσματά του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστηρίζει την επανεισαγωγή ανάλογης νομοθεσίας. Σε ομιλία της την 22^α Απριλίου 2004, η αρμόδια για τα ΜΜΕ Επίτροπος, κ. Βίβιαν Ρέντινγκ, επιβεβαίωσε ότι ΔΕΝ υπάρχουν σχέδια υποβολής ειδικής νομοθεσίας για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων ΜΜΕ και πρότεινε τη χρήση του γενικού Δικαίου του Ανταγωνισμού με παράλληλη συνεκτίμηση των ιδιαιτεροτήτων των επιχειρήσεων ΜΜΕ.

Οι συνταγματικοί προβληματισμοί περί προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης και του πλουραλισμού των ΜΜΕ αντιμετωπίστηκαν με την υιοθέτηση ειδικών κανόνων για την εφαρμογή των διατάξεων περί ανταγωνισμού στις συγχωνεύσεις επιχειρήσεων ΜΜΕ (π.χ. Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία). Επιπλέον, οι Αρχές Ανταγωνισμού δύνανται να λάβουν

υπόψη τους τις ιδιαιτερότητες του τομέα των ΜΜΕ, αναφερόμενες σε μερίδιο κοινού (τηλεθέαση, ακροαματικότητα, κυκλοφορία) ή σε μερίδιο εσόδων προκειμένου να αποφασίσουν για την τυχόν «δεσπόζουσα θέση» μιας επιχείρησης (π.χ. Αυστρία).

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, κατά την οικονομική θεωρία, η κατοχή ενός ΜΜΕ παράγει εξωγενές πλεόνασμα μη χρηματοοικονομικών ωφελειών (τέρψης) υπό την μορφή δημοσιότητας, φήμης, επιρροής κλπ. Επιπλέον, στην αγορά των ΜΜΕ παρατηρούνται υψηλές οικονομίες κλίμακας. Τέτοιες ανορές τείνουν προς ολιγοπωλιακή συγκέντρωση και, κατά συνέπεια, οι Αρχές Ανταγωνισμού τείνουν να υιοθετούν αυστηρή πολιτική σε συγκεντρώσεις μεταξύ επιχειρήσεων ΜΜΕ.

Εάν μπορεί να εξαχθεί ένα γενικό πανευρωπαϊκό ανώτατο όριο ελέγχου των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων ΜΜΕ, με βάση την έως τώρα πρακτική των Αρχών Ανταγωνισμού και των ρυθμιστικών Αρχών ΜΜΕ, αυτό θα μπορούσε να είναι το «κατώφλι» του 1/3 των εσόδων / δαπανών / κύκλου εργασιών δηλ. της «οικονομικής» επιρροής μιας επιχείρησης ΜΜΕ στη σχετική αγορά. Όταν μια επιχείρηση ΜΜΕ τείνει να υπερβεί αυτό το όριο, οι καθ' ύλη αρμόδιες Αρχές συνήθως λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα. Η αντίληψη αυτή αντικατοπτρίζεται στο σημερινό τηλεοπτικό τοπίο στην Ευρώπη, το οποίο περιλαμβάνει συνήθως, πέραν της κρατικής τηλεόρασης, μικρό αριθμό ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών σε κάθε χώρα.

Το κριτήριο του μεριδίου τηλεθέασης, ακροαματικότητας ή κυκλοφορίας εφημερίδων τείνει να υιοθετηθεί από πολλές ρυθμιστικές αρχές, έχοντας το πλεονέκτημα να επιτρέπει την ακριβή μέτρηση της ισχύος μιας επιχείρησης ΜΜΕ στην κοινή γνώμη. Ωστόσο, ανάμεσα στις διαφορετικές κανονιστικές επιλογές, το Δίκαιο Ανταγωνισμού έχει πλέον αναδειχθεί ως το σημαντικότερο εργαλείο ελέγχου της αγοράς των ΜΜΕ στην Ευρώπη, αφού οι ειδικές νομοθεσίες περί ΜΜΕ έχουν μεταρρυθμιστεί προς το ηπιότερο κατά την τελευταία δεκαετία, λόγω της απελευθέρωσης της παγκόσμιας οικονομίας, της τεχνολογικής εξέλιξης και της βούλησης των μεγαλύτερων κρατών μελών

της Ε.Ε. να υποστηρίξουν τη διεθνή δραστηριότητα των δικών τους ομίλων ΜΜΕ.

Τέλος, σε ορισμένες χώρες (π.χ. Ελβετία, Σουηδία, Λουξεμβούργο, Φινλανδία) προγραμματίζονται ή είναι σε εξέλιξη σημαντικές μεταρρυθμίσεις του νομοθετικού πλαισίου των ΜΜΕ, οι οποίες πρόκειται ασφαλώς να επηρεάσουν και τα σχετικά νομικά καθεστώτα των συγκεντρώσεων, χωρίς ωστόσο να «ανατρέπουν» τη γενική πανευρωπαϊκή και παγκόσμια τάση των συστημάτων ελέγχου της συγκέντρωσης επιχειρήσεων ΜΜΕ, όπως περιγράφηκε ανωτέρω.

Υπό το πρίσμα της ανάλυσης του δικαίου των ΜΜΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα θέματα που προτείνω να αποτελέσουν αντικείμενο του διαλόγου είναι τα ακόλουθα:

1. Συγκέντρωση ελέγχου των ΜΜΕ στην αντίστοιχη αγορά

Ως γνωστόν, οι επιχειρήσεις ΜΜΕ, πέραν της κοινωνικής τους αποστολής και του ενημερωτικού τους χαρακτήρα, αποτελούν παράλληλα και οικονομικές επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, είναι ανάγκη να προσδιορισθεί η συγκέντρωση ελέγχου στην οικονομία της αγοράς που θα επιτραπεί να αποκτήσουν οι επιχειρήσεις ΜΜΕ και ο καθορισμός των κριτηρίων για τη διαπίστωσή της.

Υπό την έννοια αυτή, ο έλεγχος επί των επιχειρήσεων αυτών δεν μπορεί να περιορισθεί μόνο στο περιεχόμενο του προγράμματος τους, αλλά θα πρέπει να αναζητηθούν και άλλες παράμετροι και κριτήρια ελέγχου, προκειμένου να διασφαλισθεί η πολυφωνία και ο υγιής ανταγωνισμός κατά τη λειτουργία τους. Οι αρχές αυτές είναι κοινά αποδεκτές τόσο σε συνταγματικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο του κοινοτικού δικαίου, ως γενικές αρχές που πρέπει να διέπουν τη δράση των επιχειρήσεων ΜΜΕ.

Ενόψει τούτου, στον κοινό νομοθέτη επαφίεται η ευχέρεια να καθορίσει κατ' αναλογία με τις λοιπές οικονομικές επιχειρήσεις την **έννοια της δεσπόζουσας θέσης των επιχειρήσεων ΜΜΕ**, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαιτερότητά τους που πηγάζει από τη φύση και το περιεχόμενο της δραστηριότητάς τους.

Ως δεσπόζουσα θέση νοείται η κυρίαρχη θέση που κατέχει μία επιχείρηση στην οικονομία της αγοράς, με βάση την οποία μπορεί να ασκεί έλεγχο στη διαμόρφωσή της, περιορίζοντας ουσιαστικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό τμήμα της.

Η έννοια αυτή θα πρέπει να ληφθεί ιδιαιτέρως υπόψη όσον αφορά στις επιχειρήσεις ΜΜΕ λόγω της αυξημένης επιρροής που ασκούν στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης.

Στόχος είναι να αποφευχθούν οι στρεβλώσεις της συγκεκριμένης αγοράς, οι εναρμονισμένες πρακτικές ή η σκόπιμη σώρευση ισχύος που έχουν ως αποτέλεσμα τη νόθευση του ανταγωνισμού και την ανάπτυξη καταχρηστικών συμπεριφορών, οι οποίες οδηγούν εν τέλει στην υποβάθμιση του περιεχομένου των επιχειρήσεων ΜΜΕ.

Η ανάγκη αυτή καθίσταται ιδιαιτέρως επιτακτική ενόψει και του γεγονότος ότι το ίδιο το Σύνταγμα επιτρέπει τη συμμετοχή σε περισσότερες επιχειρήσεις ΜΜΕ και άρα φαινόμενα, όπως αυτά που περιγράφηκαν ανωτέρω, μπορούν ευχερώς να παρουσιαστούν.

Κατά συνέπεια, η Πολιτεία πρέπει να μεριμνήσει για την αποφυγή παρόμοιων φαινομένων καταχρηστικής άσκησης της επιρροής των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και εν γένει στη μεταξύ τους λειτουργία, προκειμένου να διασφαλιστεί όχι μόνο η ομαλή και σύννομη επιχειρηματική τους λειτουργία, αλλά κυρίως η κοινωνική τους αποστολή.

Αυτονόητο είναι ότι η Πολιτεία ελέγχει κάθε παράνομη συμπεριφορά που είναι συνέπεια της δεσπόζουσας θέσης της επιχείρησης ΜΜΕ στη συγκεκριμένη αγορά, όπως η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης, η καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης, καθώς και η ανεπίτρεπτη συγχώνευση επιχειρήσεων που μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό.

Προς την κατεύθυνση αυτή, θα πρέπει να καθοριστούν τα **κριτήρια της δεσπόζουσας θέσης**, με βάση τα οποία θα προσδιορίζεται η ισχύς των επιχειρήσεων ΜΜΕ στην αντίστοιχη αγορά. Ως γνωστόν, η οικονομική τους ισχύς εξαρτάται από πληθώρα παραγόντων, μεταξύ των οποίων καθοριστική σημασία έχουν, ιδίως, η διεισδυτικότητα του μέσου στην αγορά που απευθύνεται (τηλεθέαση, ακροαματικότητα, κυκλοφορία), η διαφημιστική του δύναμη, ο κύκλος εργασιών του κ.ά. Μεταξύ των παραγόντων αυτών θα

πρέπει να ανευρεθούν και τα κριτήρια, με τα οποία θα καθορίζεται η δεσπόζουσα θέση της επιχείρησης ΜΜΕ στην αντίστοιχη αγορά. Ο προσδιορισμός των κριτηρίων αυτών συναρτάται με τη γεωγραφική εμβέλεια (πανελλαδική, περιφερειακή, τοπική), την ειδικότερη κατηγορία (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, περιοδικά), τον τρόπο διανομής ή εκπομπής (δωρεάν ή μη, συνδρομητική ή ελεύθερης λήψης) και την κατηγοριοποίηση του περιεχομένου (ενημερωτικό ή μη) της επιχείρησης ΜΜΕ.

Η εφαρμογή των ανωτέρω κριτηρίων θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη της την εξέλιξη των νέων τεχνολογιών, που παρέχουν πλέον τη δυνατότητα μετάδοσης ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού περιεχομένου, μέσω ενσύρματων ή ασύρματων δικτύων.

Για τον καθορισμό της δεσπόζουσας θέσης ελέγχεται όχι μόνο η επιχείρηση ΜΜΕ, αλλά και οι συνδεδεμένες με αυτήν επιχειρήσεις ΜΜΕ, καθώς και η συμμετοχή του μετόχου σε περισσότερες από μία επιχειρήσεις ΜΜΕ, δεδομένου ότι η ισχύς μιας επιχείρησης ΜΜΕ προσδιορίζεται όχι μόνο αυτοτελώς, αλλά και μέσω των επιχειρήσεων που συνδέονται με αυτήν ή των προσώπων που ασκούν τον έλεγχό τους.

Οι ανωτέρω περιορισμοί εφαρμόζονται, όπως προαναφέρθηκε, στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κυρίως προκύπτουν από την ανάγκη διασφάλισης του υγιούς ανταγωνισμού και της πολυφωνίας στο χώρο των επιχειρήσεων ΜΜΕ. Παράλληλα, όμως, θα πρέπει να ενισχυθεί, υπό προϋποθέσεις, η επιχειρηματικότητά τους, η οποία είναι προαπαιτούμενο της εύρωστης λειτουργίας τους και να αποφευχθούν φαινόμενα χρησιμοποίησης παρένθετων προσώπων για την καταστράτηγηση των όποιων νομοθετικών περιορισμών.

Η διαφάνεια απαιτεί τη διαυγή ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.

Αντί της θέσπισης ανεφάρμοστων νομοθετικών περιορισμών που καταστρατηγούνται, χωρίς δυνατότητα ελέγχου, είναι προτιμότερο να εισαχθούν ρυθμίσεις που θα επιτρέπουν, αφενός στην Πολιτεία να γνωρίζει τους πραγματικούς επιχειρηματίες και αφετέρου στους ίδιους να αναπτύσσουν υγιώς την επιχειρηματικότητά τους.

2. Προϋποθέσεις συμμετοχής σε επιχειρήσεις ΜΜΕ

Το Σύνταγμα, μετά την αναθεώρηση του 2001, για πρώτη φορά αναφέρεται στη συγκέντρωση του ελέγχου των ΜΜΕ και απαγορεύει ειδικότερα τη συγκέντρωση περισσότερων του ενός ηλεκτρονικών ΜΜΕ της αυτής μορφής, αφήνοντας στον κοινό νομοθέτη την ευχέρεια να προσδιορίσει την έννοια της συγκέντρωσης του ελέγχου.

Υπό την έννοια αυτή, το Σύνταγμα εισάγει ρητά το κριτήριο του ελέγχου της επιχείρησης ΜΜΕ, το οποίο μπορεί να προσδιοριστεί όχι μόνο με βάση το κριτήριο της ιδιοκτησίας, αλλά και με τη δυνατότητα άσκησης ουσιώδους επιρροής στη λήψη αποφάσεων και την εν γένει λειτουργία της επιχείρησης.

Το Σύνταγμα εισάγει επίσης την έννοια της **οριζόντιας και διαγώνιας συγκέντρωσης ελέγχου**. Ως οριζόντια νοείται η συγκέντρωση ελέγχου περισσότερων μέσων ενημέρωσης της αυτής μορφής, δηλαδή περισσότερων τηλεοπτικών σταθμών ή ραδιοφωνικών σταθμών ή εφημερίδων – εντύπων. Ως διαγώνια νοείται η συγκέντρωση ελέγχου περισσότερων μέσων ενημέρωσης διαφορετικής μορφής, δηλαδή η συγκέντρωση και τηλεοπτικών σταθμών και ραδιοφωνικών σταθμών και εφημερίδων. Υπό την έννοια αυτή ο κοινός νομοθέτης θα εξειδικεύσει τον αριθμό των ΜΜΕ που μπορεί να έχει κάποιος υπό τον έλεγχό του. Ρητά, πάντως, απαγορεύεται η συγκέντρωση περισσότερων του ενός ηλεκτρονικών μέσων της αυτής μορφής, δηλαδή περισσότερων τηλεοπτικών ή περισσότερων ραδιοφωνικών σταθμών, εφόσον έχουν ενημερωτικό χαρακτήρα. Και τούτο, διότι το Σύνταγμα αναφέρεται στη συγκέντρωση ελέγχου σε σχέση με τα μέσα ενημερωτικού περιεχομένου, δεδομένου ότι αυτά έχουν τη δυνατότητα διαμόρφωσης της κοινής γνώμης.

Ως ενημερωτικά μέσα νοούνται εκείνα, των οποίων το ημερήσιο πρόγραμμα περιλαμβάνει τακτά πρωτότυπα δελτία ειδήσεων, πολιτικό σχολιασμό, εκπομπές πολιτικής, οικονομικής, αθλητικής επικαιρότητας κλπ.

Ως μη ενημερωτικά μέσα νοούνται εκείνα, των οποίων το πρόγραμμα δεν έχει ενημερωτικό χαρακτήρα και αφορά αποκλειστικά σε ειδικούς τομείς ψυχαγωγίας και επιμόρφωσης, με περιεχόμενο όπως ιδίως μουσικό, προβολή ταινιών, εκπαιδευτικό, ντοκιμαντέρ, παιδικών εκπομπών. Στους σταθμούς αυτής της κατηγορίας μπορεί να επιτρέπεται η ένταξη στο μεταδιδόμενο πρόγραμμά τους μόνο δελτίων ειδήσεων, κατά ανώτατο όριο ενός λεπτού ανά ώρα με τίτλους ειδήσεων και με την προϋπόθεση ότι διαθέτουν αναγνωρισμένες πηγές και δημοσιογραφική υποδομή.

Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσαν να επιτραπούν οι ακόλουθες **επιμέρους δυνατότητες συμμετοχής σε επιχειρήσεις ΜΜΕ**:

α. η δυνατότητα ταυτόχρονης συμμετοχής σε ένα ενημερωτικό τηλεοπτικό σταθμό και σε ένα ενημερωτικό ραδιοφωνικό σταθμό και στον Τύπο.

β. η συμμετοχή σε περισσότερους από έναν ενημερωτικούς τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς, εφόσον ο συμμετέχων δεν κατέχει τη δυνατότητα ελέγχου σε παραπάνω από ένα μέσο ενημέρωσης της αυτής μορφής.

γ. η συμμετοχή σε παραπάνω από ένα μη ενημερωτικούς τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς.

δ. η, υπό προϋποθέσεις, συμμετοχή στον Τύπο, ανάλογα με τη συμμετοχή σε άλλα μέσα ενημέρωσης.

Η πρόταση αυτή βασίζεται στην ανάγκη, αφενός σεβασμού της συνταγματικής διάταξης και αφετέρου στην αποφυγή θέσπισης άσκοπων περιορισμών, που και την επιχειρηματικότητα θα εμπόδιζαν και η εφαρμογή τους θα ήταν ανέφικτη. Παράλληλα, όπως εξηγήθηκε ανωτέρω, οι περιορισμοί αυτοί συνάδουν με τα διεθνή πρότυπα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με τους κανόνες στην επιχειρηματικότητα που προβλέπονται από την κοινοτική έννομη τάξη. Ταυτοχρόνως, διασφαλίζεται η αρχή της πολυφωνίας και η αντικειμενική και με ίσους όρους ενημέρωση, αφού αφενός η συμμετοχή σε μη ενημερωτικά μέσα προτείνεται να είναι αντιστρόφως ανάλογη προς τη συμμετοχή σε ενημερωτικά μέσα και αφετέρου απαγορεύεται η δυνατότητα άσκησης ελέγχου σε περισσότερα του ενός ηλεκτρονικά ενημερωτικά μέσα της αυτής μορφής.

Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται επίσης η δημιουργία ομίλων ή ενώσεων επιχειρήσεων ΜΜΕ, οι οποίες μπορούν να συμμετέχουν σε περισσότερες της μιας άδειες ραδιοτηλεοπτικών σταθμών ενημερωτικού και μη χαρακτήρα, υπό τους ανωτέρω περιορισμούς και απλουστεύεται η οργανωτική και διοικητική τους δομή, γεγονός που συνάδει με τις προοπτικές της κοινοτικής και διεθνούς πραγματικότητας.

3. Επιχειρήσεις ΜΜΕ και νέες τεχνολογίες

Η θέσπιση προϋποθέσεων συμμετοχής σε επιχειρήσεις ΜΜΕ συναρτάται άμεσα με την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών, οι οποίες παρέχουν στις επιχειρήσεις αυτές πολλές δυνατότητες για να αυξήσουν τη διεξόδυσή τους

στην αγορά. Προκειμένου να αποφευχθεί η ανεξέλεγκτη χρήση νέων τεχνολογιών, που κατατείνει στην υποβάθμιση της ποιότητας του περιεχομένου των επιχειρήσεων ΜΜΕ, παρίσταται άμεση ανάγκη να ρυθμιστεί το νομικό πλαίσιο, που θα διασφαλίζει τη σύννομη μετάβαση των επιχειρήσεων αυτών στις νέες τεχνολογίες.

Για το σκοπό αυτό θα πρέπει πρώτα να διασφαλιστεί **η μετάβαση στην ψηφιακή εποχή**. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει ήδη καθορισθεί η ημερομηνία παύσης εκπομπής αναλογικού σήματος. Η χώρα μας θα πρέπει να έχει προετοιμαστεί επαρκώς για την εξέλιξη αυτή. Για το λόγο αυτό, οι επιχειρήσεις ΜΜΕ που θα αδειοδοτηθούν θα πρέπει για μία μεταβατική περίοδο να διασφαλίσουν την παράλληλη μετάδοση αναλογικού και ψηφιακού σήματος. Ταυτόχρονα, η αγορά θα πρέπει να έχει προετοιμαστεί κατάλληλα για την υποδοχή της ψηφιακής τεχνολογίας. Οι επιχειρήσεις ΜΜΕ έχουν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν προς την κατεύθυνση αυτή, ούτως ώστε να διασφαλίσουν την αγορά εκείνη που θα επιτρέπει τη μετάδοση του σήματός τους με ψηφιακό τρόπο. Η Πολιτεία, με τη σειρά της, θα πρέπει να διασφαλίσει το νομικό εκείνο πλαίσιο, που θα επιτρέπει την ανάπτυξη και ανάδειξη των νέων τεχνολογιών, με την εξασφάλιση π.χ. των αναγκαίων συχνοτήτων για την παράλληλη μετάδοση ψηφιακού και αναλογικού σήματος, με την παροχή κινήτρων σε όσους επιχειρηματίες επενδύσουν για την παράλληλη μετάδοση του προγράμματός τους σε ψηφιακή μορφή, με τη δημιουργία φορέων πολυπλεξίας για την υποστήριξη υπηρεσιών ραδιοτηλεοπτικού περιεχομένου.

Το υπό διαμόρφωση νέο ψηφιακό τοπίο επιβάλλει, επίσης, τη θέσπιση κανόνων για τη συμβατή λειτουργία (διαλειτουργικότητα) του συνόλου των υπηρεσιών της αμφίδρομης ψηφιακής **(διαδραστικής) τηλεόρασης**, προκειμένου να διασφαλιστεί η ελεύθερη ροή πληροφοριών όχι μόνο εντός της ελληνικής επικράτειας, αλλά και εντός του ευρωπαϊκού χώρου. Είναι αυτονόητο ότι οι ρυθμίσεις αυτές θα είναι κλιμακούμενες ανάλογα με τη μελλοντική τεχνολογική πρόοδο, την ανάγκη προώθησης της ψηφιακής τηλεόρασης και την κατάσταση ανταγωνισμού στις αγορές υπηρεσιών ψηφιακής τηλεόρασης. Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι η προώθηση του ψηφιακού ραδιοφώνου είναι πολύ πιο αργή σε σχέση με την επίγεια ψηφιακή τηλεόραση.

4. Επανακαθορισμός τοπικών και περιφερειακών αδειών τηλεόρασης

Ο υφιστάμενος χάρτης συχνотήτων επιτρέπει την πολυδιάσπαση τοπικών και περιφερειακών αδειών τηλεόρασης. Η πληθώρα των τοπικών τηλεοπτικών σταθμών που λειτουργούν μέχρι σήμερα δεν διασφαλίζει, ούτε την απαιτούμενη οικονομική αυτοτέλειά τους και ευρωστία, ούτε την ποιότητα του προγράμματός τους. Οι περισσότεροι εξ αυτών αναγκάζονται να λειτουργούν με υποτυπώδεις συνθήκες και με το χαμηλότερο δυνατό κόστος επένδυσης. Έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο τηλεοπτικοί σταθμοί να δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο είτε στις τηλεπωλήσεις είτε στα τηλεπαιχνίδια και στην παροχή υπηρεσιών μέσω των τηλεφώνων «090». Εκτιμάται ότι η ανεξέλεγκτη άσκηση της δραστηριότητας αυτής δεν συνάδει με την ποιοτική αναβάθμιση του ραδιοτηλεοπτικού τοπίου, πολλές δε φορές οδηγεί σε παραπλάνηση του τηλεοπτικού κοινού.

Η νέα εποχή στο ραδιοτηλεοπτικό τοπίο επιβάλλει τη σύμπραξη ή τη συγχώνευση των επιχειρήσεων αυτών προκειμένου να καλύπτουν τις ανάγκες ευρύτερων γεωγραφικών περιοχών, να διασφαλίζουν δηλαδή ένα ελάχιστο όριο αγοράς, το οποίο παράλληλα θα τους επιτρέπει τη βιωσιμότητά τους. Υπό την έννοια αυτή παρίσταται άμεση ανάγκη εξορθολογισμού του χώρου της τοπικής και περιφερειακής τηλεόρασης, εάν για όλους μας είναι σημαντικό να διασωθεί η μη πανελλαδική τηλεόραση. Τα όρια περιφερειακής εμβέλειας τηλεοπτικών σταθμών θα πρέπει να είναι γεωγραφικά και όχι διοικητικά. Η γεωγραφική περιοχή κάλυψης της κάθε περιφερειακής τηλεοπτικής αγοράς θα πρέπει να γίνει προσπάθεια να συνδυαστεί με τα ήδη προβλεπόμενα 42 κύρια κέντρα εκπομπής που ορίζονται από την Κοινή Υπουργική Απόφαση που καθορίζει το Χάρτη Συχνотήτων.

5. Νομικό πλαίσιο διενέργειας μετρήσεων

Ο έλεγχος της συγκέντρωσης των επιχειρήσεων ΜΜΕ προϋποθέτει τη μεγαλύτερη δυνατή αξιοπιστία των μετρήσεων τηλεθέασης, ακροαματικότητας και κυκλοφορίας, με βάση τις οποίες προσδιορίζεται η οικονομική ισχύς των επιχειρήσεων στην αντίστοιχη αγορά. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να θεσμοθετηθεί το αναγκαίο νομικό πλαίσιο που θα διασφαλίζει τη διενέργεια,

τον έλεγχο και την ακόμα μεγαλύτερη αξιοπιστία των μετρήσεων. Προς την κατεύθυνση αυτή απαιτείται η συνεργασία όλων μας, δηλαδή της Πολιτείας και των εμπλεκόμενων φορέων στον χώρο των επιχειρήσεων ΜΜΕ. Είναι προφανές ότι λύσεις μονομερούς επιβολής εκ μέρους της Πολιτείας δεν μπορούν να έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Για το σκοπό αυτό προτείνεται, κατά τα πρότυπα της Επιτροπής Ελέγχου Έρευνας Τηλεθέασης (Ε.Ε.Ε.Τ.), η ίδρυση αστικής εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, η οποία θα αποτελείται από εκπροσώπους της Ένωσης Εταιρειών Διαφήμισης – Επικοινωνίας, του Συνδέσμου Διαφημιζομένων Ελλάδος, κάθε άλλης αντιπροσωπευτικής οργάνωσης διαφημιστών και διαφημιζομένων, καθώς και του Συλλόγου Εταιρειών Δημοσκοπήσεων και Έρευνας Αγοράς. Στην εταιρεία αυτή θα μπορεί να συμμετέχει ένας εκπρόσωπος από κάθε κάτοχο αδειας λειτουργίας ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης ή παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, καθώς και από κάθε συλλογικό φορέα τους. Επίσης, θα μπορεί να συμμετέχει και ένας εκπρόσωπος από κάθε ιδιοκτήτη εφημερίδων και περιοδικών.

Για τον έλεγχο των αποτελεσμάτων των μετρήσεων η εταιρεία θα συστήσει τρεις επιτροπές ελέγχου για τις έρευνες των μετρήσεων της τηλεθέασης των τηλεοπτικών σταθμών, της ακροαματικότητας των ραδιοφωνικών σταθμών και της κυκλοφορίας των εντύπων αντίστοιχα.

Θα πρέπει, επίσης, να προβλέπεται έλεγχος των αποτελεσμάτων των μετρήσεων, ο οποίος θα πραγματοποιείται είτε με πρωτοβουλία της εταιρείας, είτε ύστερα από ειδική αίτηση μέλους της ή φορέα ΜΜΕ ή της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης – Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας.

6. Διαγωνιστική διαδικασία αδειοδότησης

Η μέχρι σήμερα εμπειρία απέδειξε ότι ο καθορισμός πολύπλοκων, γραφειοκρατικών και δαιδαλωδών διαδικασιών δεν ευνόησε την αδειοδότηση των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών. Η ακύρωση από το Συμβούλιο της Επικρατείας των δέκα πέντε ραδιοφωνικών αδειών του νομού Αττικής ανέδειξε τα προβλήματα των νομοθετικών ρυθμίσεων που είχαν υιοθετηθεί στον τομέα αυτό. Παράλληλα, η υφιστάμενη διαδικασία αδειοδότησης οδήγησε σε στερεότυπες υποψηφιότητες μέσω κριτηρίων θεωρητικής εφαρμογής, που δεν ανταποκρίνονταν στην πραγματική λειτουργία των

ραδιοτηλεοπτικών σταθμών. Η οικονομική βιωσιμότητα των σταθμών, καθώς και η διαφάνεια της χρηματοδότησης και των οικονομικών μέσων λειτουργίας των σταθμών θα πρέπει να ελέγχονται επισταμένως κατά τη διαδικασία αδειοδότησης, αλλά και κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας. Η αντικειμενικοποίηση των κριτηρίων αδειοδότησης διασφαλίζει την επιτάχυνση των διαδικασιών και μειώνει τον κίνδυνο αμφισβητήσεων. Στόχος μας είναι η άμεση αδειοδότηση ραδιοτηλεοπτικών σταθμών αναλογικής εκπομπής, μέσω μιας αντικειμενικής διαγωνιστικής διαδικασίας. Το καθεστώς ομηρείας των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών και η παρατεταμένη ανασφάλεια κατά τη λειτουργία τους δεν μπορεί να συνεχιστούν. Το γεγονός αυτό αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα της αναβάθμισης του περιεχομένου τους και της προσέλκυσης επενδυτών. Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεοράσεως θα πρέπει να διασφαλίσει την αμερόληπτη και ταχεία περαίωση της όλης διαδικασίας. Η νέα εποχή στο ραδιοτηλεοπτικό τοπίο, χωρίς χορήγηση αδειών, δεν μπορεί να νοηθεί, όπως δεν μπορεί να νοηθεί η λειτουργία τους χωρίς έλεγχο του περιεχομένου των εκπομπών τους.

Παράλληλα, οι επιχειρηματίες των ΜΜΕ πρέπει να κατανοήσουν ότι οι συχνότητες αποτελούν εθνικό αγαθό, η χρήση των οποίων προϋποθέτει την τεχνική, ποιοτική και χρηματοοικονομική ικανότητα του χρήστη. Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας συντελεί στην κερδοφορία των εν λόγω επιχειρήσεων. Η Πολιτεία θα πρέπει να παρέχει τις αναγκαίες συνθήκες για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών και οι επιχειρηματίες των ΜΜΕ θα πρέπει, από την πλευρά τους, να καταβάλουν στην Πολιτεία το αντισταθμιστικό όφελος από τη λειτουργία της επιχείρησής τους.

Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να θεσπιστεί και να εφαρμοστεί η διαδικασία αδειοδότησης των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών.

7. Προϋποθέσεις συμμετοχής

Οι επιχειρήσεις ΜΜΕ που θα συμμετάσχουν στη διαγωνιστική διαδικασία αδειοδότησης θα πρέπει να διαθέτουν ένα **ελάχιστο κεφάλαιο**, που θα διασφαλίζει τη λειτουργία τους, καθ' όλο το χρονικό διάστημα ισχύος της άδειας. Είναι κοινώς αποδεκτό ότι τα προβλεπόμενα από την υφιστάμενη νομοθεσία ελάχιστα όρια κεφαλαίων δεν είναι επαρκή και δεν ανταποκρίνονται

στο πραγματικό κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων αυτών. Υπό την έννοια αυτή, θα πρέπει να υπάρξει αύξηση του ελαχίστου κεφαλαίου λειτουργίας των υποψηφίων επιχειρήσεων για άδειες ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, με αντίστοιχη δέσμευσή τους, με την κατάθεση ισόποσης εγγυητικής επιστολής σε περίπτωση που αδειοδοτηθούν και το κεφάλαιό τους υπολείπεται του ελαχίστου προβλεπόμενου ορίου.

Το ΕΣΡ, κατά τη διαδικασία αδειοδότησης, θα πρέπει να προβεί στον **έλεγχο της διαφάνειας** των υποψηφίων επιχειρήσεων. Ήδη επεκτάθηκε η ρύθμιση που προβλέπει την κατάθεση δηλώσεων «πόθεν έσχες» για όλους όσοι συμμετέχουν σε επιχειρήσεις ΜΜΕ, και συγκεκριμένα για τους ιδιοκτήτες, τους εταίρους, τους μετόχους, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα διευθυντικά στελέχη των επιχειρήσεων ΜΜΕ ή των νομικών προσώπων που μετέχουν σε αυτές. Παράλληλα, κάθε συμφωνία που αφορά στην κατοχή, άσκηση δικαιωμάτων ψήφου, ενεχυρίαση, σύσταση αλληλόχρεου λογαριασμού ή υποχρέωση μεταβίβασης μετοχών ή εταιρικών μεριδίων επιχείρησης ΜΜΕ περιβάλλεται τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου επί ποινή ακυρότητας και γνωστοποιείται στο Τμήμα Ελέγχου Διαφάνειας του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης. Επίσης απαγορεύθηκε, υπό προϋποθέσεις, η συμμετοχή εξωχωρίων εταιρειών σε επιχειρήσεις ΜΜΕ και προβλέφθηκε ο κανόνας της ονομαστικοποίησης των μετοχών τους μέχρι φυσικού προσώπου, ακόμα και για τις αλλοδαπές εταιρείες, οι οποίες οφείλουν να καταστήσουν γνωστούς τους μετόχους τους, έστω και εάν η υποχρέωση ονομαστικοποίησης δεν προβλέπεται από το δίκαιο της χώρας που έχουν την έδρα τους. Αυτά είναι μέτρα που ήδη έχουν θεσμοθετηθεί σε συνέπεια με τις εξαγγελίες της Κυβέρνησης περί διαφάνειας στο χώρο των ΜΜΕ. Το ΕΣΡ οφείλει τόσο κατά το στάδιο της αδειοδότησης, όσο και κατά το στάδιο ισχύος της χορηγηθείσας άδειας να ελέγξει τη διαφάνεια των υποψηφίων επισταμένως.

Επιπροσθέτως, οι υποψήφιος επιχειρήσεις ΜΜΕ θα πρέπει να καταβάλλουν εφάπαξ **οικονομικό αντάλλαγμα** για τη χορήγηση άδειας με κατάθεση αντίστοιχης εγγυητικής επιστολής, το ποσό του οποίου θα είναι αντίστοιχο του προβλεπόμενου ετήσιου οικονομικού ανταλλάγματος σε συνάρτηση με το χρόνο διάρκειας της άδειας.

Ελάχιστος τεχνικός εξοπλισμός. Οι υποψήφιοι που θα συμμετάσχουν στην διαγωνιστική διαδικασία θα πρέπει να αποδείξουν την τεχνική τους ικανότητα να παρέχουν την απαιτούμενη ποιότητα εκπομπής. Έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο εκπομπών χαμηλής τεχνικής ποιότητας σήματος, που δεν ανταποκρίνεται στις αναγκαίες προδιαγραφές. Το κριτήριο της επάρκειας του τεχνικού φακέλου που προέβλεπε το υφιστάμενο καθεστώς αδειοδότησης δεν απέδωσε. Και τούτο διότι οι υποψήφιοι οδηγήθηκαν, όπως προαναφέρθηκε, στην υποβολή στερεότυπων υποψηφιοτήτων με υπερβολικές προδιαγραφές, χωρίς να διασφαλίζεται η ελάχιστη τεχνική τους επάρκεια, με αποτέλεσμα την καθυστέρηση της όλης διαδικασίας, χωρίς, παράλληλα, να επιτυγχάνεται το όποιο πρακτικό αποτέλεσμα. Για το σκοπό αυτό, με την προκήρυξη θα καθοριστεί, ως προϋπόθεση συμμετοχής, ο ελάχιστος τεχνικός εξοπλισμός για κάθε κατηγορίας άδεια, με βάση τις κοινώς αποδεκτές προδιαγραφές ποιότητας σήματος. Οι προδιαγραφές αυτές θα ελέγχονται καθ'όλη τη διάρκεια ισχύος της άδειας.

Αυτονόητο είναι ότι η προκήρυξη θα καθορίζει **τον αριθμό των αδειών και τη χρονική διάρκεια ισχύος τους.**

Εξυπακούεται, επίσης ότι οι άδειες θα χορηγούνται με βάση την κατηγοριοποίησή τους (περιφερειακές, πανελλαδικές για τις τηλεοράσεις, τοπικές για τα ραδιόφωνα) και με βάση την κατηγοριοποίηση των μέσων σε ενημερωτικού ή μη χαρακτήρα. Για την κατηγοριοποίηση των μέσων ως ενημερωτικών ή μη θα πρέπει να προβλεφθεί **η ποσοστιαία σύνθεση του προγράμματός τους.**

Ειδικότερα, όσον αφορά στους ενημερωτικούς σταθμούς γενικής θεματολογίας είναι σημαντικό να έχουν την υποχρέωση να εκπέμπουν καθ'όλο το 24ωρο ένα ελάχιστο περιεχόμενο προγράμματος, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία και η ολοκληρωμένη ανάπτυξη του προγράμματός τους (ενημέρωση, επιμόρφωση, ψυχαγωγία). Η τυπολογία του προγράμματος αυτού μπορεί να κατηγοριοποιηθεί ως εξής:

Ελληνικές και ξένες σειρές

Ελληνικές και ξένες ταινίες

Ειδήσεις

Ενημερωτικές εκπομπές

Εκπομπές λόγου ποικίλης ύλης (μαγκαζίνο)

Ελαφρά ψυχαγωγία (τηλεπαιχνίδια, θεάματα, εκδηλώσεις κλπ.)

Τέχνες – πολιτισμός – θέατρο

Ντοκυμαντέρ

Αθλητικά

Παιδικά

Όσον αφορά στους ενημερωτικούς σταθμούς ειδικής θεματολογίας ή στους μη ενημερωτικούς σταθμούς είναι σημαντικό να έχουν την υποχρέωση να εκπέμπουν 16 τουλάχιστον ώρες και το σύνολο του προγράμματός τους να ανήκει στην κατηγορία του θέματος που έχει επιλέξει.

Αντίστοιχες ρυθμίσεις θα υπάρξουν και για τους ραδιοφωνικούς σταθμούς προκειμένου να διασφαλιστεί η πολυμέρεια του προγράμματός τους.

Ειδική μέριμνα θα ληφθεί για την **αδειοδότηση ερασιτεχνικών ραδιοφωνικών σταθμών από πανεπιστήμια ή τεχνολογικά ιδρύματα** και για τη θέσπιση των υποχρεώσεών τους. Είναι ανάγκη να δοθεί στο σημαντικό αυτό τμήμα της νεολαίας η δυνατότητα έκφρασης, προκειμένου να ακούγονται νέες ιδέες, προβληματισμοί και γνώμες για τα θέματα που αφορούν στην πανεπιστημιακή κοινότητα. Παράλληλα, μέσω της λειτουργίας ερασιτεχνικών σταθμών θα αναβαθμιστεί το πεδίο των ραδιοφωνικών σταθμών από ανθρώπους που δεν ασκούν κατ' επάγγελμα ραδιοφωνική εκπομπή, αλλά χαρακτηρίζονται από την αγάπη και το ενδιαφέρον τους για το ραδιόφωνο. Για το σκοπό αυτό, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων θα καθοριστούν οι ειδικότερες προϋποθέσεις εκπομπής και ο τρόπος αδειοδότησης των ερασιτεχνικών αυτών σταθμών.

Είναι, τέλος, προφανές ότι όλοι οι υποψήφιοι θα δεσμεύονται από το περιεχόμενο της υποψηφιότητάς τους και από τους όρους της αδείας τους, στο πλαίσιο πάντα τηρήσεως των κανόνων δεοντολογίας.

8. Κριτήρια αδειοδότησης

Ως κριτήρια αδειοδότησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν κριτήρια που ακολουθούν και άλλα ευρωπαϊκά κράτη για την αξιολόγηση των υποψηφίων κατά τη διαδικασία αδειοδότησης.

Οικονομική βιωσιμότητα

Για την αξιολόγηση του κριτηρίου αυτού μπορεί να ληφθεί υπόψη η φερεγγυότητα και η οικονομοτεχνική εκτίμηση των επενδυτικών προτάσεων

και της βιωσιμότητας της επένδυσης, με βάση διεθνώς παραδεγμένους οικονομικούς δείκτες. Στο πλαίσιο αυτό αξιολογείται η επιχειρηματική τους εμπειρία, η κλίμακα και τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων τους, η φερεγγυότητα και η οικονομική τους επιφάνεια, καθώς και ο δυναμισμός και επιτυχία των μετόχων που ελέγχουν την πλειοψηφία των συμφερόντων της. Επίσης, αξιολογείται η δυνατότητα εξασφάλισης και διάθεσης των ιδίων κεφαλαίων για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών της επιχείρησης του υποψηφίου και συγκεκριμένα για την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής στην επένδυση και του αναγκαίου κεφαλαίου κίνησης. Τέλος, μπορεί να αξιολογηθεί η πληρότητα και η επάρκεια του επιχειρηματικού σχεδιασμού των υποψηφίων, ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της επένδυσης, η οργάνωσή τους, καθώς και οι προοπτικές δυναμικής ανάπτυξης και κερδοφόρας δραστηριότητας της επιχείρησης ΜΜΕ.

Προγραμματική πληρότητα

Πέραν της ποσοστιαίας σύνθεσης του προγράμματος, που αναφέρεται ως προϋπόθεση συμμετοχής στη διαγωνιστική διαδικασία, για την αξιολόγηση του κριτηρίου αυτού μπορεί να προβλεφθεί η δυνατότητα πριμοδότησης σε εκπομπές κοινωνικού, πολιτιστικού και επιμορφωτικού περιεχομένου. Είναι κοινώς αποδεκτό ότι ο άναρχος ανταγωνισμός και η έλλειψη ρυθμιστικού πλαισίου έχει οδηγήσει στην υποβάθμιση της ποιότητας του προγράμματος. Σύμφωνα και με τις επιταγές του Συντάγματος, μέριμνα της Πολιτείας πρέπει να αποτελέσει η αναβάθμιση του περιεχομένου των εκπομπών, τόσο κατά το στάδιο της αδειοδότησης, όσο και κατά το χρόνο της ισχύος της άδειας. Στόχος είναι η ανάδειξη της κοινωνικής αποστολής των επιχειρήσεων ΜΜΕ και της σημασίας του έργου που επιτελούν.

Για το σκοπό αυτό, προτείνεται **να πριμοδοτηθεί** η παραγωγή και μετάδοση εκπομπών κοινωνικού, πολιτιστικού και επιμορφωτικού περιεχομένου, **πέραν των προβλεπόμενων ποσοστών και ορίων στην κείμενη νομοθεσία**, όπως για παράδειγμα:

- η μετάδοση εκπομπών με πρωτότυπη γλώσσα την ελληνική,
- η οργάνωση σειράς εκπομπών για την προβολή της ορθής χρήσης της ελληνικής γλώσσας ή την εκμάθησή της από ξένους και αναλφάβητους,
- η μετάδοση δελτίων ειδήσεων στη νοηματική γλώσσα,

η μετάδοση προγραμμάτων στη νοηματική γλώσσα με ταυτόχρονη αναγραφή υποτίτλων,

η δωρεάν μετάδοση μηνυμάτων κοινωνικού περιεχομένου, όπως π.χ. για την προστασία των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, την καταπολέμηση των ναρκωτικών, την προστασία των παιδιών, την κακοποίηση γυναικών και παιδιών, μηνυμάτων ιατρικού περιεχομένου, προστασίας περιβάλλοντος, προώθησης εθελοντισμού κ.α.,

η μετάδοση ευρωπαϊκών έργων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην κείμενη νομοθεσία,

η μετάδοση ενημερωτικών προγραμμάτων τοπικού περιεχομένου ή συμμετοχής,

η μετάδοση ψυχαγωγικών ή επιμορφωτικών εκπομπών τοπικής παραγωγής ή περιεχομένου,

η μετάδοση εκπομπών για τη προώθηση των τεχνών, των γραμμάτων και της παράδοσης.

Σε περίπτωση που επιχειρήσεις ΜΜΕ έχουν προμηθευθεί κατά τη διαδικασία αδειοδότησής τους, σύμφωνα με τα ανωτέρω, κάθε τροποποίηση του προγράμματός τους τελεί υπό την έγκριση του ΕΣΡ και πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς.

Προσωπικό

Η εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων ΜΜΕ προϋποθέτει την ύπαρξη ενός ελάχιστου αριθμού προσωπικού, ανάλογα με την κατηγορία της αδείας του σταθμού. Για παράδειγμα, ένας ενημερωτικός σταθμός θα πρέπει να διαθέτει τον απαιτούμενο αριθμό δημοσιογράφων, που θα παράγει πρωτότυπα δελτία ειδήσεων και θα εξασφαλίζει συνεχή ροή ενημέρωσης. Παράλληλα, θα πρέπει να καταπολεμηθούν τα φαινόμενα εκμετάλλευσης του προσωπικού που απασχολείται στις επιχειρήσεις ΜΜΕ. Για το σκοπό αυτό, η προκήρυξη θα πρέπει να καθορίζει τον ελάχιστο αριθμό τεχνικού και διοικητικού προσωπικού και δημοσιογράφων που θα απασχολούνται νόμιμα και θα αμείβονται σύμφωνα με τους όρους της εργατικής νομοθεσίας. Η προστασία των εργαζομένων αποτελεί πρώτιστο μέλημα της Πολιτείας, καθώς χωρίς αυτούς η λειτουργία των ΜΜΕ είναι επισφαλής. Οι επιχειρήσεις που ήδη λειτουργούν θα αξιολογούνται με βάση το μέσο όρο του προσωπικού πλήρους απασχόλησης που απασχολούν.

Συγχώνευση

Πρότασή μας είναι να πριμοδοτηθούν οι συγχωνεύσεις μεταξύ επιχειρήσεων ΜΜΕ. Η συνεργασία και η σύμπραξή τους διασφαλίζει την οικονομική τους βιωσιμότητα και κατ' επέκταση την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών τους. Είναι προφανές ότι κάθε προσπάθεια συνεργασίας πρέπει να επιβραβεύεται, σε αντίθεση με όσους πιστεύουν ότι η μεμονωμένη επιχειρηματικότητα θεωρείται πιο ασφαλής από τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί, επίσης, η συμμετοχή του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού επιχειρήσεων στη ραδιοφωνία και την τηλεόραση προς όφελος της πολυφωνίας και της πολυμέρειας. Η ανάπτυξη κοινής δραστηριότητας θα μειώσει τον άναρχο ανταγωνισμό που οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην απαξίωση του κύρους και της αξιοπιστίας των επιχειρήσεων ΜΜΕ. Παράλληλα, η συγχώνευση θα οδηγήσει στην αυτορρύθμιση και στην εκλογίκευση του αριθμού των επιχειρήσεων ΜΜΕ στη χώρα μας, στην οποία παρατηρείται δυσανάλογος αριθμός επιχειρήσεων ΜΜΕ σε σχέση με τον πληθυσμό της.

Παλαιότητα

Πρόθεση της Πολιτείας είναι να αναγνωρίσει τη δραστηριότητα των ήδη λειτουργούντων σταθμών και την προσφορά τους στο ραδιοτηλεοπτικό χώρο, υπό αντίξοες, πολλές φορές, συνθήκες. Η προσπάθεια του επιχειρηματία που επί χρόνια, με θυσίες, διασφάλισε τη λειτουργία της επιχείρησής του, πρέπει να ληφθεί υπόψη και να συνεκτιμηθεί. Προς αυτή την κατεύθυνση, θα αναγνωριστεί η παλαιότητα των ραδιοφωνικών σταθμών που λειτουργούν με βάση άδειες που χορηγήθηκαν, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 25/1988, καθώς και εκείνων που κρίθηκαν ότι λειτουργούν νομίμως, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 53 παρ. 1 του ν. 2778/1999. Αντίστοιχα, θα αναγνωριστεί η παλαιότητα των τηλεοπτικών σταθμών που λειτουργούν με βάση άδειες που χορηγήθηκαν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 1866/1989, καθώς και εκείνων που κρίθηκαν ότι λειτουργούν νομίμως, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 17 του ν. 2644/1998.

Προϋπόθεση είναι η αδιάλειπτη λειτουργία τους από το χρόνο χορηγήσεως της άδειας μέχρι το χρόνο υποβολής υποψηφιότητάς τους ή η σχετική βεβαίωση του ΕΣΡ.

Αρνητική βαθμολόγηση

Η συνεκτίμηση του κριτηρίου της παλαιότητας επιβάλλει να ληφθεί υπόψη και το κριτήριο της προηγούμενης συμπεριφοράς των ήδη λειτουργούντων ραδιοτηλεοπτικών σταθμών. Η αναγνώριση του χρόνου λειτουργίας τους δεν μπορεί να είναι άνευ όρων, γιατί αυτό θα απέβαινε σε βάρος των επιχειρηματιών που λειτούργησαν σύννομα.

Οι διοικητικές κυρώσεις που έχουν επιβληθεί σε βάρος επιχειρήσεων που ήδη λειτουργούν κατά την τελευταία 5ετία και οι οποίες δεν έχουν ανακληθεί ή ανασταλεί ολικώς ή μερικώς από τις αρμόδιες διοικητικές ή δικαστικές αρχές ή δεν έχουν ακυρωθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, υπολογίζονται αρνητικά με συντελεστές που συναρτώνται με την βαρύτητα της κύρωσης.

9. Περιεχόμενο αδείας

Είναι αυτονόητο ότι το περιεχόμενο της υποψηφιότητας δεσμεύει τις αδειοδοτηθείσες επιχειρήσεις και θα αποτελέσει όρο της αδείας τους. Τυχόν παραβίαση των όρων αυτών συνεπάγεται την ανάκληση της άδειας. Με την άδεια χορηγείται συγκεκριμένη συχνότητα με βάση τον προβλεπόμενο χάρτη συχνότητων. Οι αδειοδοτηθέντες σταθμοί, εντός χρονικού διαστήματος που θα προβλεφθεί ειδικώς, θα πρέπει να προσαρμόσουν τις συχνότητές τους σύμφωνα με την άδειά τους.

10. Ανανέωση αδείας

Ανανέωση της άδειας για όσους αποδεχθούν τη μετάβαση στην ψηφιακή τηλεόραση, άλλως λήξη αυτής μετά το πέρας της χρονικής διάρκειας ισχύος της και επαναπροκήρυξή της. Η ανανέωση της άδειας θα τελεί υπό την έγκριση του περιεχομένου του προγράμματος από το ΕΣΡ και θα βασίζεται σε σύστημα βαθμολόγησης παραβάσεων.

11. Ενίσχυση Ε.Σ.Ρ.

Προκειμένου να ανταποκριθεί πιο αποτελεσματικά στα καθήκοντά του, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης πρέπει να ενισχυθεί, τόσο από την άποψη του προσωπικού του, όσο και από οργανωτική άποψη, σε περιφερειακό επίπεδο για την άσκηση του ελέγχου επί του περιεχομένου των εκπομπών των περιφερειακών μέσων ενημέρωσης.

Επί των ανωτέρω θεμάτων αναμένω τους προβληματισμούς, τις θέσεις και τις παρατηρήσεις σας. Νέες ιδέες και προτάσεις είναι πάντα ευπρόσδεκτες, με σκοπό τον εμπλουτισμό και την πληρότητα των ενοτήτων που προαναφέρθηκαν.

Στόχος μας είναι:

- α) η διασφάλιση της πολυφωνίας στα μέσα ενημέρωσης,
- β) η ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού και διαφάνειας στο χώρο των ΜΜΕ,
- γ) η νομιμότητα της λειτουργίας τους
- δ) ο σεβασμός και η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητάς τους, η δημιουργία δηλαδή ευρωπαϊκού επιπέδου επιχειρήσεων,
- ε) η προσέλκυση και η διασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών μέσων για την εύρωστη λειτουργία τους, ενόψει ιδίως των προκλήσεων που εισάγει η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών, και, πάνω απ' όλα,
- στ) η αναβάθμιση της ποιότητας του περιεχομένου του προγράμματος των επιχειρήσεων ΜΜΕ.

Το παρελθόν θα πρέπει να αποτελέσει παράδειγμα αποφυγής για όλους μας. Η Πολιτεία αναλαμβάνει το μερίδιο ευθύνης που της αναλογεί, όπως το ίδιο πρέπει να πράξει και ο καθένας από εσάς, προκειμένου να μην επαναληφθούν τα φαινόμενα του παρελθόντος. Η νέα εποχή απαιτεί τη συνεργασία μας και την δέσμευσή μας για την ποιοτική αναβάθμιση του ραδιοτηλεοπτικού τοπίου. Οι στόχοι αυτοί πρέπει να αποτελέσουν κοινό γνώμονα και αντικείμενο διαρκούς και αδιαπραγμάτευτης προσπάθειας για την επίτευξή τους.

Προς την κατεύθυνση αυτή είμαι σίγουρος ότι θα επιδείξουμε την αναγκαία υπευθυνότητα και συνέπεια που αρμόζει στην αναγνώριση της κοινωνικής αποστολής, που επιτελούν τα ΜΜΕ στη χώρα μας.

Υπό την έννοια αυτή, ανοίγω την αυλαία του διαλόγου, ελπίζοντας ότι θα καταλήξει σε ένα νέο ραδιοτηλεοπτικό τοπίο προς όφελος όλων μας και της χώρας.

 dialogos.gov.gr

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ΤΩΝ ΜΜΕ

<http://www.dialogos.gov.gr/>